

Posudek na bakalářskou práci Jakuba Šenovského *Kynismus a Dógenés ze Sinopé*

Ústav filosofie a religionistiky, FF UK

Jakub Jirsa, PhD.

Autor si rozhodně vybral zajímavé a nepříliš zpracovávané téma (kynismus chybí v naprosté většině učebnic a přehledů hellénistické filosofie¹). Zároveň se musel vypořádat s absencí či nedostupností komentovaných edic či překladů. Vycházel tak pouze z dokladů v Dógenovi Laertském (DL), *Životopisy, názory a výroky proslulých filosofů*. Volba tématu a jistá nebojácnost v jeho zpracování jsou zřejmě největšími klady práce. Bohužel práce vykazuje i několik nedostatků, které nelze přehlédnout.

Autor v práci popisuje nejprve specifika kynismu a jeho možnou inspiraci u Antisthena (s. 7-13), dále pak život Dógena ze Sinopy (s. 14-19) a následně se snaží obecně vystihnout jeho nauku (s. 19-22), aby se pak věnoval podrobněji třem tématům: přirozenosti (s. 23-31), askezi (s. 31-37) a kosmopolitismu, který (z nejasných důvodů) spojuje s náboženstvím (s. 37-42). Následuje kapitola, ve které se autor soustředí na „kynické pojetí filosofického působení“ (s. 42-48).

Jak jsem uvedl výše, literatury ke kynismu je velmi málo. Přesto však udiví absence jakékoli sekundární literatury z dalších oblastí a k dalším problémům, o kterých autor v průběhu práce hovoří (Sókratés, Platón, hellénistické školy, anarchie, absurdita, morálka a imoralismus, naturalismus aj.).

Obecný problém práce vidím v jejím zacházení s (nemnohými) zdroji. Na mnoha místech totiž obsírné citace ať už z DL nebo z článků nahrazují vlastní interpretaci či výklad, který se pak omezí pouze na shrnutí či krátkou parafrázi (viz s. 14-19, 20-22, 30, 33-34, 34-37, 38-39, 43), což je škoda, náznaky dávají tušit, že by autorova interpretace byla zajímavější než citace. V práci také není vyjasněno, co vlastně autor míní „filosofií“ a tak i otázka, zda se v případě kynismu jedná o filosofii či životní postoj, zůstává bez jasných kontur a nelze na ni dost dobře odpovědět.

Nyní k podrobnostem, na s. 13 autor píše: „Antisthenés přes všechny kynické sklony zůstal pravověrným sokratikem a athénským filosofem.“ Tato teze přitom již předpokládá zásadní rozdíl mezi „sokratismem a filosofií“ a kynismem, který chce autor teprve ukázat, případně popřít. Pokud autor odkazuje na stoiky (s. 14), bylo by dobré uvést i odkaz na primární zdroje (a i v bakalářské práci by se mělo citovat konvenčním způsobem, tj. např. Démokritos B198 a nikoli na stránku výboru ze zlomků). Kapitola o Dógenově životě není ničím jiným, než převyprávěním příslušných pasáží z DL (s. 14-19).

V kapitole o nauce autor opomíjí, že se Dógenés prezentuje jakožto jistý vzor, čímž jeho působení – jak autor správně uvádí – nelze hodnotit jako pouze destruktivní (s. 24). Zapojení kynismu do debaty o původu či založení významu slov není jasné a zasloužilo by si lepší výklad (s. 25). Na s. 27 při popisu názorů na bohy a zvířata autor překvapivě opomíjí Dógenovo dictum (nejasného původu), že dobrý muž je obrazem boha (DL, VI.51). Když autor hovoří o svobodě (s. 31), měl by vyjasnit, jaký koncept svobody má na mysli. Z textu se dosti blíží pojetí svobody u některých stoiků (viz ostatně kapitolu IV

¹ Výjimkou, leč v místních knihovnách nedostupnou je např. Trevor Curnow, *Ancient Philosophy and Everyday Life*. Newcastle: Cambridge Scholars Press, 2006.

„Kynismus a stoicismus“ v J. M. Rist, *Stoická filosofie*, Praha 1998), avšak není jasné, proč volit zrovna tento koncept (ať už jedinec je či není kynikem).

V tematizaci vztahu kyniků a *polis* postrádám jakoukoli poznámku o jejich vztahu k institucím, úřadům a zákonům, což by pro práci bylo rozhodně přínosné (s. 40). V kapitole věnované filosofii zůstává výklad bohužel velmi povrchní – např. debata mezi Platónem a Díozenem by si zasloužila skutečnou interpretaci a nikoli pouze výpis jednotlivých anekdot (s. 43). Na s. 45 autor píše, že kynici z opozice *doxa – epistéme* zvolili *doxa*. Není tomu spíš ale tak, že prostě a jednoduše odmítají tuto distinkci vůbec uznat? Toto odmítnutí by ostatně vyplývalo i z autorových úvah o stránku dříve.

V závěru práce autor tvrdí, že „pravda není k nalezení, nebo je tak zřejmá, že nepotřebuje hledání ...“ (s. 48), nicméně toto tvrzení není závěrem žádné z jeho předchozích interpretací, a není ani nijak doloženo. Zároveň i další teze v závěru působí poněkud odtažitě od předchozích kapitol.

Výše uvedené námitky mají být nápomocné při případné další práci na tématu. Autor prokazuje, že jej téma zajímá a je schopen představit nejen základní rysy kynismu, ale i hlavní problémy s ním spojené. Práci hodnotím celkově jako *dobrou*, při úspěšném představení práce a obhajobě lze ohodnotit i *velmi dobře*. Vzhledem k zajímavému tématu je škoda, že práci nebyla věnována větší pečlivost a péle.

Jakub Jirsa, Praha, 1.9.2009

